

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

**MÀSTER UNIVERSITARI EN PROFESSOR/A
D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA**

**LA VALL D'ALBAIDA AL
*MURAL DEL PAÍS VALENCIÀ***

**INNOVACIÓ DOCENT I INICIACIÓ A LA INVESTIGACIÓ EN
EDUCACIÓ LINGÜÍSTICA I LITERÀRIA**

Mireia Pla Oltra

Pablo Torró Biosca

Professor: Alexandre Bataller Català

Curs: 2013-2014

ÍNDIX

1. CONTEXTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA	2
1.1. <i>Alumnes als quals va adreçada</i>	2
1.2. <i>Objectius generals de l'eixida literària</i>	2
1.3. <i>Continguts</i>	2
1.4. <i>Competències</i>	4
1.5. <i>Dates de realització o moment del curs en què està previst fer la ruta</i>	4
1.6. <i>Durada prevista</i>	4
1.7. <i>Títol del llibre o relació de textos literaris a partir dels quals es fa la proposta</i>	4
2. ASPECTES CONCRETS: LLOCS LITERARIS I PARTICIPANTS	6
2.1. <i>Llocs literaris que es visitaran</i>	6
2.2. <i>Participants en la ruta</i>	8
3. SEQÜÈNCIA PREVISTA D'ACTIVITATS	9
3.1. <i>Abans d'eixir</i>	9
3.2. <i>Durant l'eixida</i>	10
3.3. <i>Després, en tornar</i>	12
4. CONCLUSIÓ: CONNEXIÓ DE LA PROPOSTA AMB LA INVESTIGACIÓ I LA INNOVACIÓ	13
4.1. <i>Formulació del problema</i>	13
4.2. <i>Recerca de possibles solucions</i>	13
4.3. <i>Planificació de la intervenció</i>	13
4.4. <i>Intervenció amb el grup-classe</i>	14
4.5. <i>Observació de la intervenció</i>	15
4.6. <i>Avaluació</i>	15
4.7. <i>Divulgació, revisió i implementació</i>	15
5. BIBLIOGRAFIA	17
6. ANNEXOS	18

1. CONTEXTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA

1.1. Alumnes als quals va adreçada

La ruta va adreçada als alumnes de 4t d'ESO de l'IES J.Segrelles d'Albaida. Aquest centre es troba a la Vall d'Albaida, a la localitat d'Albaida i acull alumnes de xicotetes poblacions veïnes.

Els habitants d'aquesta comarca, i, en conseqüència els alumnes de l'institut esmentat, són majoritàriament valencianoparlants, tot i així, l'activitat està organitzada de manera que els possibles alumnes nouvinguts o castellanoparlants no tinguen dificultats a l'hora de participar en ella, ja que els textos que es llegiran en la ruta, s'hauran preparat prèviament.

1.2. Objectius generals de l'eixida literària

Els objectius generals que han d'assolir els alumnes en aquesta ruta literària són els següents:

- Conèixer l'obra de Vicent Andrés Estellés
- Practicar la recitació en veu alta de textos poètics
- Entendre la subjectivitat de la literatura per mitjà de la relació existent entre els paisatges que els alumnes observen i els sentiments que expressa el poeta als seus textos
- Entendre l'entorn propi com una font d'inspiració per a l'autor
- Valorar i gaudir del paisatge de la Vall d'Albaida
- Visitar llocs culturals interessants dels pobles que formen la ruta
- Gaudir de la literatura per mitjà de la lectura i composició de textos poètics
- Conèixer el poeta Salvador Jàfer

1.3. Continguts

Atenent al currículum de l'assignatura de Valencià: llengua i literatura, els continguts que es tracten amb les activitats de la ruta literària són els següents:

Bloc 2. Llengua i societat

- Consideració del valencià com a idioma propi de la Comunitat Valenciana, apte per a tot tipus d'usos funcionals i vehicle necessari de cultura.

- Acceptació de la conveniència i la necessitat de dominar el valencià i el castellà a la Comunitat Valenciana
- Incorporació del valencià en tots els àmbits d'ús de la llengua i per a qualsevol funció comunicativa, en un procés de compromís personal en la recuperació cultural i la normalitat lingüística.

Bloc 4. Educació literària

- Literatura com a font de plaer i de coneixement d'altres mons, temps i cultures.
- Lectura de textos de les literatures de les llengües constitucionals i de la literatura occidental.
- Lectura comentada i recitació de poemes contemporanis, amb especial atenció a les aportacions del simbolisme i les avantguardes al llenguatge poètic; valoració de la funció dels elements simbòlics i dels recursos retòrics i mètrics en el poema.
- Foment de la lectura per mitjà del contacte amb autores i autors en visites al centre, la lectura de ressenyes i la participació en altres actuacions d'animació lectora (presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, etc.) per a consolidar l'hàbit lector. Formar amb sentit crític les preferències personals en la selecció de llibres i gust per compartir sentiments i emocions suscitats per l'experiència lectora.
- Composició de textos d'intenció literària i elaboració de treballs sobre lectures.
- La poesia. Vicent Andrés Estellés.

Bloc 5. Tècniques de treball

- Tècniques per a buscar informació en suports tradicionals (fitxes, biblioteques, etc.) i en nous suports (CD-ROM, DVD, Internet, etc.).
- Utilització de les biblioteques (del centre, de l'entorn i virtuals) i de les tecnologies de la informació i la comunicació de manera autònoma per a la localització, selecció i organització d'informació.
- Ús autònom de diccionaris i correctors ortogràfics sobre textos en suport digital.
- Presentació de la informació. Tractament informàtic de textos (IV).

- Interés per la bona presentació dels textos escrits, tant en suport de paper com digital, i respecte per les normes gramaticals, ortogràfiques i tipogràfiques (titulació, espais, marges, paràgrafs, etc.).

1.4. Competències

Les competències que es desenvolupen amb les diferents activitats relacionades amb la ruta literària són les següents:

- Competència comunicativa, lingüística i audiovisual.
- Competència artística i cultural.
- Tractament de la informació i competència digital.
- Competència d'aprendre a aprendre.
- Competència d'autonomia i iniciativa personal.
- Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- Competència social i ciutadana

1.5. Dates de realització o moment del curs en què està prevista fer la ruta.

La ruta es realitzarà els dies 7 i 14 d'abril, ja que és el període en què la segona avaluació ha finalitzat i s'apropen les vacances de pasqua. A més l'oratge en aquesta època és l'adequat per a realitzar una ruta amb bicicleta, ja que hi ha menys probabilitat de precipitacions que als mesos anteriors.

1.6. Durada prevista

La ruta té una extensió de 27'8 km aproximadament, contant l'anada i la tornada i una duració aproximada de 9 hores i mitja, ja que comença les 08.00 h i finalitza a les 17:30 h .

Cal assenyalar que al llarg del camí es realitzen diverses parades i el ritme de la marxa no serà alt, per la qual cosa l'extensió de la ruta no suposa cap inconvenient per a adolescents de 15-16 anys.

1.7. Títol del llibre o relació de textos literaris a partir dels quals es fa la proposta.

Els textos que es llegeixen al llarg de la ruta es troben al volum II d'*El mural del País Valencià* de Vicent Andrés Estellés i són els següents:

Dins *Es desperta la terra*, en la secció “La Vall d’Albaida”, els poemes:

“Agullent”

“Albaida”

“Benissoda”

“Ontinyent”

Dins *Nits del País Valencià* :

“Ontinyent”

Dins *Coral de Melcior Gomis*:

Les dos primeres estrofes del poema “Introducció”

Dins *València. Canten els pobles (I)*:

“Albaida”

Dins *València. Canten els pobles (III)*

“Agullent”

“Benissoda”

“Ontinyent”

A més, per a concloure la ruta, es llegeix el poema “L’Oració a la Vall” d’*Els caçadors salvatges* del poeta nadiu de la comarca Salvador Jàfer.

2. ASPECTES CONCRETES: LLOCS LITERARIS I PARTICIPANTS

2.1. Llocs literaris que es visitaran

Cal tindre en compte que Estellés, als seus poemes sobre els pobles de la Vall d'Albaida no solia nomenar llocs concrets, sinó evocava al paisatge en general, per aquest motiu, en aquesta ruta literària, els textos es llegiran en llocs representatius dels pobles sobre els quals parlen. Així, els llocs on s'efectuarà una parada per a llegir un poema seran els següents:

ALBAIDA

- IES J. Segrelles d'Albaida
- Plaça Major
- Avinguda de la Fira (Albereda)

BENISSODA

- Parc de les Moreres
- Església de la Nativitat de Benissoda

AGULLENT

- Font Jordana
- Ermita de Sant Vicent

ONTIYNET

- Plaça de l'ajuntament
- Església de Santa Maria
- Pont Vell
- Ermita de Santa Anna

2.2. Participants en la ruta

En la ruta participaran els alumnes de 4t d'ESO de l'IES J.Segrelles d'Albaida així com 2 professors d'*Educació Física* i 2 de *Valencià: llengua i literatura*. Cal recordar que l'activitat està organitzada pels departaments d'aquestes dos assignatures.

3. SEQÜÈNCIA PREVISTA D'ACTIVITATS

3.1. Abans d'eixir

Abans de realitzar la ruta els departaments d'*Educació Física* i de *Valencià: llengua i literatura* s'han d'organitzar i han de preparar als alumnes.

Pel que fa al departament d'*Educació Física*, ha d'encarregar-se de realitzar exercicis de resistència física durant tot el curs per a assegurar-se que els alumnes poden realitzar la ruta amb bicicleta. A més han d'encarregar-se d'aconseguir bicicletes de muntanya per a aquells alumnes que no en tenen. En aquest cas por recórrer a alguna tenda que llogue bicicletes com *Ca Fidel* d'Ontinyent i ha d'intentar que l'AMPA de l'institut es faça càrrec del cost del lloguer. En cas contrari, entre tots els alumnes es pagarà una xicoteta quantitat de diners per a finançar l'activitat o es realitzaran activitats al llarg del curs per a aconseguir diners, com, per exemple una rifa en Nadal.

Pel que fa al departament de *Valencià: llengua i literatura*, s'ha d'encarregar d'explicar als alumnes el contingut literari de la ruta. Per a poder dur-ho a terme, una setmana abans de la ruta diran als alumnes que busquen informació sobre Vicent Andrés Estellés als següents webs:

- <http://lletra.uoc.edu/> → Un espai virtual de literatura catalana a la xarxa

- <http://www.escriptors.cat/> → Pàgina sobre diferents escriptors de la literatura catalana

- <http://lletrescatalanes.cat/> → Pàgina de la Institució de les lletres catalanes

Una vegada hagen buscat informació hauran de resumir els aspectes més importants en mig full i li ho lliuraran al professor/a. A més hauran de triar un dels seus poemes i preparar en casa la recitació. A la següent sessió cada alumne recitarà el seu poema en veu alta davant dels companys i el professor/a donarà indicacions de com millorar aquest aspecte per a poder realitzar-ho de manera correcta en la ruta. En eixa mateixa sessió, a més, el professor/a projectarà als alumnes un vídeo amb imatges de l'itinerari de la ruta, els parlarà sobre el mural del País Valencià i repartirà un dels poemes que es llegiran en la ruta a cada alumne per a que se'l prepare i el lliga correctament en el punt de l'itinerari que hi corresponga.

Els alumnes als quals toque el text de Coral de Melcior Gomis, hauran de buscar, a més, qui és aquest personatge i ho explicaran a la resta de companys en la ruta

quan arribe el moment. El mateix hauran de fer amb Salvador Jàfer, aquells alumnes a qui els toque “L’Oració a la Vall”.

Per últim, és fonamental també, que, abans de realitzar la ruta, els professors implicats en l’activitat redacten un full informatiu i d’autorització per als alumnes, explicant tots els detalls de l’activitat i que algun dels professors implicats en aquesta activitat s’assegure que el camí és practicable i no hi ha perill per a ningú.

3.2. *Durant l’eixida*

Al llarg de la ruta es realitzaran diverses parades i, en cada una d’elles és llegirà un poema diferent i es realitzaran comentaris i interpretacions sobre els mateixos. Així, l’horari de la ruta i els textos que es llegiran en cada punt són els següents:

ALBAIDA

08.00 h Eixida de l’IES J.Segrelles d’Albaida

08.10 h Plaça Major → Lectura del poema “Albaida” dins *Es desperta la terra*, en la secció “La Vall d’Albaida”

08.30 h Avinguda de la Fira – Albereda → Lectura del poema “Albaida” dins *València. Canten els pobles (I)*

BENISSODA

09.05 h Parc de les Moreres → Lectura del poema “Benissoda” dins *Es desperta la terra*, en la secció “La Vall d’Albaida”

09.25 h Església de la Nativitat de Benissoda → Lectura del poema “Benissoda” dins *València. Canten els pobles (III)*

AGULLENT

10.00 h Font Jordana → Lectura del poema “Agullent” dins *València. Canten els pobles (III)*

10.20 h Esmorzar

11.00 h Ermita de Sant Vicent → Lectura del poema “Agullent” dins *Es desperta la terra*, en la secció “La Vall d’Albaida”

ONTINYENT

- 11.55 h Plaça de l'ajuntament → Lectura del poema "Ontinyent" dins *València. Canten els pobles (III)*
- 12.20 h Església de Santa Maria → Lectura de la primera i segona estrofes de la "Introducció" de *Coral de Melcior Gomis*
- 12.50 h Pont Vell → Lectura del poema "Ontinyent" dins *Nits del País Valencià*
- 13.25 h Ermita de Santa Anna → Lectura del poema "Ontinyent" dins *Es desperta la terra*, en la secció "La Vall d'Albaida"
- 14.00 h Dinar
- 16.00 h Eixida de Santa Anna
- 17.00 h Arribada a l'IES J. Segrelles → Lectura del poema "L'Oració a la Vall" d'*Els caçadors salvatges* de Salvador Jàfer
- 17.20 h Final de la ruta

L'activitat consistirà en recitar el poema de manera adequada i en explicar el significat que creuen que té, així com les sensacions que tenen al llegir-lo al lloc que el va inspirar. L'últim poema, "L'Oració a la Vall", servirà de cloenda de l'activitat. Cada parada durarà aproximadament entre 15 i 20 minuts, ja que cada volta s'ha de fer silenci, s'ha de recitar un poema i s'han de realitzar els comentaris.

Una altra activitat de la ruta serà realitzar fotos als llocs que els interessin, els pareguen bonics o, simplement els despertin algun sentiment.

Al llarg de la ruta, a més de llegir i fer fotos, els alumnes tindran l'oportunitat de passar per davant de la plaça major d'Albaida; de l'església de Santa Maria, dins el palau de Milà i Aragó, d'Albaida; del campanar de la Vila d'Ontinyent, i per davant del museu fester d'Ontinyent. Aquests llocs, tot i no estar directament relacionats amb la ruta literària, són llocs culturals interessants, de la Vall d'Albaida; així, per exemple, el campanar de l'església de Santa Maria d'Ontinyent és el més alt del País Valencià.

Per últim, cal assenyalar que, a banda de les activitats literàries i culturals, els alumnes, al llarg de la ruta gaudiran d'una jornada d'exercici físic i d'admiració de la natura.

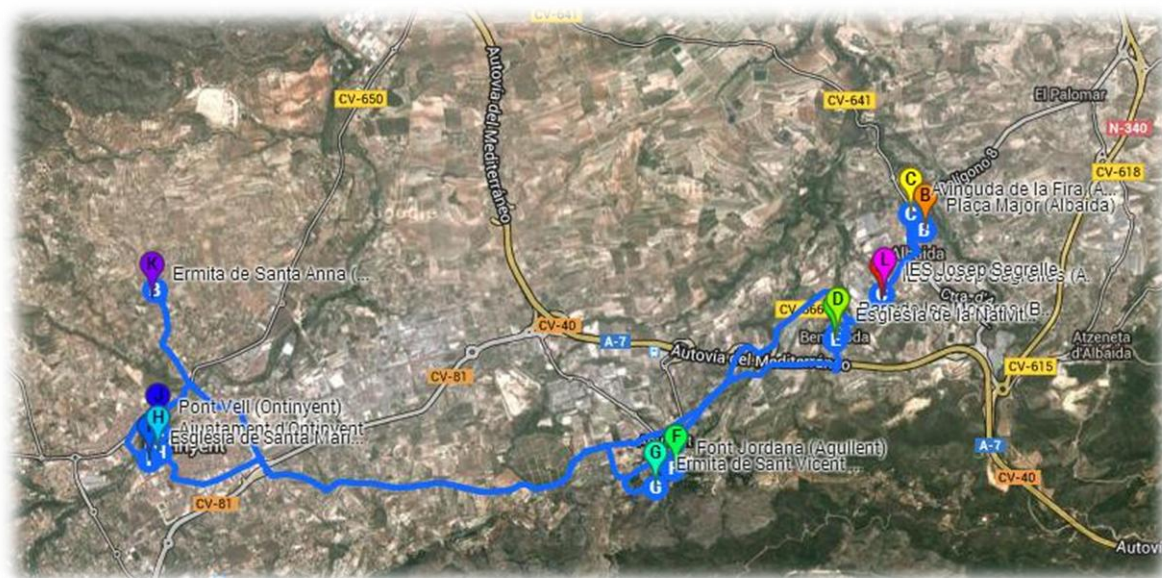
3.3. Després, en tornar

En finalitzar la ruta cada alumne haurà de triar una de les fotos que haja fet i haurà d'escriure un poema relacionat amb la imatge o amb la sensació que va tindre en fer-la o en estar al lloc fotografiat. Aquest poema, com els poemes d'Estellés, haurà de tenir molt en compte el paisatge i les emocions que aquest pot despertar en algú que estima la seua terra. Una vegada hagen escrit el poema hauran de publicar-lo junt a la imatge al blog de la classe.

Els alumnes hauran de realitzar aquesta tasca durant les vacances de pasqua i l'activitat suposarà el 15% de la nota del 3r trimestre. En aquest percentatge es té en compte la recitació del poema d'Estellés abans de la ruta, l'actitud de l'alumne durant la ruta i la composició final d'un poema després de la ruta.

» Enllaç a Google Maps per veure el mapa de la ruta:

<https://mapsengine.google.com/map/edit?authuser=0&hl=ca&mid=zkaQZbrJ0AF4.ksBWslI4XmPk>

4. CONCLUSIÓ: CONNEXIÓ DE LA PROPOSTA AMB LA INVESTIGACIÓ I LA INNOVACIÓ

4.1. Formulació del problema

La poesia sol ser un gènere literari sovint poc atractiu per als alumnes, sobretot perquè el seu ensenyament està enfocat des d'una perspectiva teòrica, avesada al comentari literari, centrada en la mètrica i altres aspectes formals i deixant de banda l'enginy i l'emotivitat que requereix.

4.2. Recerca de possibles solucions

Per a solucionar el problema esmentat cal un enfocament pràctic de l'ensenyament i aprenentatge de poesia, els alumnes han de viure-la i han d'experimentar-la. Per aquest motiu creiem que la proposta de la ruta literària és especialment interessant, en primer lloc perquè es coordina amb l'assignatura d'educació física i esdevé un passeig en bicicleta pels termes propers a l'institut, la qual cosa, trenca amb la rutina de classe diària; en segon lloc perquè permet observar i entendre en primera persona els motius d'un autor tan reconegut com és Vicent Andrés Estellés per a escriure la seua poesia, i, en tercer lloc el més important, els alumnes poden interioritzar aquesta motivació de l'autor i, per mitjà del seu exemple i del paisatge que visiten pot sentir-se inspirat per a compondre un text literari, amb la qual cosa es completaria la visió de la poesia com a font d'expressió, de plaer i de cultura.

4.3. Planificació de la intervenció

Per a realitzar la ruta, com hem dit abans, els departaments d'*Educació Física* i de *Valencià: llengua i literatura* haurien de coordinar-se.

En primer lloc, els dos departaments haurien de buscar una ruta assequible per als alumnes, que pogueren realitzar sense gastar-se molts diners i que s'adequara al nivell de rendiment i resistència física general de la classe, i que tinguera relació amb un autor, obra o característica de la literatura catalana.

El departament d'*Educació Física* hauria de:

- Preparar exercicis de resistència al llarg del curs per a assegurar-se que els alumnes poden fer la ruta sense problemes.
- Buscar una empresa que llogue bicicletes per a aquells que no en tenen

- Intentar que el AMPA de l'Institut es faça càrrec de la despesa econòmica del lloguer del material per a fer la ruta.

El departament de *Valencià: llengua i literatura* hauria de:

- Buscar els textos adequats per a recitar al llarg de la ruta
- Seleccionar els llocs de la ruta on es llegeixen els textos
- Realitzar un vídeo amb imatges dels llocs principals que podran visitar els alumnes en la ruta.
- Planificar, coordinar i avaluar les activitats literàries que els alumnes han de realitzar abans, durant i després de la ruta.

4.4. Intervenció amb el grup-classe

Al llarg de la ruta els 4 professors estaran pendents dels alumnes intentant que no hi haja cap incidència. Un pare o mare voluntari o un dels professors anirà amb una furgoneta amb bicicletes de recanvi, seguint el més prop possible l'itinerari de la ruta per si hi ha cap incidència o per si algun alumne no pot realitzar la ruta amb bicicleta.

Abans de la ruta els professors d'*Educació Física* han de:

- Realitzar activitats de resistència periòdicament amb els alumnes.
- Realitzar activitats d'estiraments per a relaxar el cos després de realitzar un exercici físic.
- Explicar als alumnes les normes de circulació necessàries, així com les de respecte al medi ambient.

Abans de la ruta els professors de *Valencià: llengua i literatura* han de:

- Realitzar activitats de presentació de l'autor i l'obra
- Projectar a classe el vídeo sobre la ruta
- Repartir als alumnes i donar-los les indicacions per a que es preparen els textos de la ruta.

Durant de la ruta els professors de *Valencià: llengua i literatura* han de:

- Coordinar les recitacions dels alumnes en cada un dels punts indicats
- Completar la informació o la interpretació dels alumnes sobre els poemes

Després de la ruta els professors de *Valencià: llengua i literatura* han de:

- Explicar l'activitat de composició d'un poema a partir d'una imatge

- Avaluar l'activitat quan els alumnes l'hagen publicat al blog
- Avaluar la resta d'activitats de la ruta

4.5. *Observació de la intervenció*

A l'hora de realitzar la ruta, els professors han d'estar pendents en tot moment dels alumnes, així, es situaran dos professors davant del grup per a dirigir-lo i altres 2 darrere. Al final del grup anirà, sempre que siga possible la furgoneta amb les bicicletes de recanvi.

Els professors, a més, han de procurar que els alumnes respecten l'entorn pel qual passen, assegurant-se que no deixen fem fora dels punts de recollida habilitats, i han d'estar pendents de que tot el grup respecta les normes de circulació necessàries i es manté unit.

4.6. *Avaluació*

Els professors de *Valencià: llengua i literatura* avaluaran les activitats de la ruta amb un 15% de la nota final del 3r trimestre. D'aquest percentatge un 10% correspon a l'activitat realitzada després de la ruta, és a dir, a la composició i publicació d'un poema al blog. El 5% correspon a les activitats realitzades abans i durant la ruta, consistents, bàsicament en la recitació correcta de poemes i la cerca d'informació sobre els autors i personatges dels textos de la ruta.

4.7. *Divulgació, revisió i implementació*

La ruta literària és una activitat que els departaments implicats han de tindre organitzada des de l'inici del curs acadèmic i als alumnes, des del primer dia de classe se'ls informarà de la intenció de dur-la a terme per a que tinguen el major temps possible per a aconseguir una bicicleta de muntanya.

Tot i així, no serà fins que finalitze la 2a avaluació que s'explicarà el projecte amb detall i es duran a terme les activitats relacionades amb la ruta, i la ruta mateixa.

Pel que fa a la revisió de l'activitat, al dia següent de realitzar la ruta els professors organitzadors facilitaran un full d'avaluació als alumnes en el qual hi haurà les següents qüestions que han de contestar breument:

- Què és el que més t'ha agradat de la ruta?
- Què és el que menys t'ha agradat de la ruta?

- T'ha resultat una activitat cansada?
- Creus que té relació amb els continguts de les assignatures implicades?
- Quins canvis o millores proposes per a propers anys?
- De l'1 al 10, quina nota li posaries a l'activitat?

5. BIBLIOGRAFIA

ANDRÉS ESTELLÉS, Vicent, 1996, *Mural del País Valencià*, València, Edicions 3 i 4.

Dins *Es desperta la terra*, en la secció “La Vall d’Albaida” (p.123) els poemes:

“Agullent” (p. 123)

“Albaida” (p. 124)

“Benissoda” (p. 126)

“Ontinyent” (p. 129)

Dins *Nits del País Valencià* (p.139) el poema:

“Ontinyent” (p.145)

Dins *Coral de Melcior Gomis* (p.207) les dues primeres estrofes del poema:

“Introducció”

Dins *València. Canten els pobles (I)* (p.458) el poema:

“Albaida” (p.458)

Dins *València. Canten els pobles (III)* (p.483) els poemes:

“Agullent” (p.485)

“Benissoda” (p.485)

“Ontinyent” (p.503)

JÀFER, Salvador, 1984, “L’oració a la Vall”, dins *Els caçadors salvatges*, València, Edicions 3 i 4.

6. ANNEXOS

Es desperta la terra: La Vall D'Albaida

“Agullent”

Cant nupcial, l'ermita matinera,
puges com llum dintre el rocam invicte,
dius el teu nom, t'agenolles devota,
mire la calç que cau per les parets,
llargues parets de tebior nocturna,
oh nom com pa, nom de l'aigua aclarida,
nom de cabells, precipitats cavalls,
nom del matí, anomene l'aurora.

“Albaida”

Edificat, oh cúmul de silencis,
oh treballat, oh castigada pausa!
Centre de llum, de soledat, de calç,
de lenta calç, d'una calç demorada,
entre aquell fum insigne de sarments,
entre els cervells pensatius del tomello.
Més ara, més, i sonava una música,
puja els graons del temple, de l'altar.

“Benissoda”

Com una arrel encara humida, tendra,
com vegetal que ve des de fondàries,
com l'estupor pel fet d'aquesta flor,
com enterrat o com desenterrat,
com hora i flor, com difícil cultiu,
com arrelat a la mateixa pedra.
Ací un castell, les collites de l'aigua,
com un llençol agafat a una canya.

“Ontinyent”

Transcorregut, de seda a seda, llum,
entre telers, entre ullals, entre calç,
altiva, altiu, combatent des de sempre
i combatent de someres raons.
Canta l’ullal, campana de l’ermita,
el sou escàs, prepondera la gràcia,
oh nits de sang per la causa del poble!
Entre canyars, entre pins, vells tambors,
el vell tambor que et reclama altre cop.

Nits del País Valencià

“Ontinyent”

Muscles de l’aigua, delirant esquena,
pits com el dia tardoral, malucs,
comes com d’aigua fluvial i alegre,
oh cabellera.

Coral de Melcior Gomis

“Introducció”

I

Ontinyent, alt i blanc
i remorós de fàbriques,
de braços seculars
i cànvides arbredes
i l’anell de l’ullal.
Ontinyent, alt i net,
d’esperances segures
i de llum permanent,

de nits blanques i blaves,
de sol baix, Ontinyent.

II

Ontinyent de la feina acomplida
com un bon matalàs conjugal.
Ontinyent de les nits sempre al ras,
Ontinyent dels matins aclarits.
Arribava el retor a l'altar,
enlairava els seus braços d'amor.
I creixia, febril, la maror
destruint els vitralls de la nit.

València. Canten els pobles

“Albaida”

Com un passat, com un anell, com una
música d'orgue, com finestra encesa,
com calç i calç, com plana abandonada,
com jocs d'infants, com àlbers i àlbers i àlbers,
com seca llum, acerada, profunda,
com de casals i danses memorables,
com torna el vent des de l'aigua secreta,
com dit ducal, com pedra i pedra i pedra.
Com no arribar les síl·labes de terra,
els fanalets tota la nit encesos,
els forrellats de claus extenuades,
remor de fonts que brolla entre l'herba,
miracle gran, catedral de migdia?
Pugen, de llum, i de llum proclamada,
hores que són de venturosa pedra,
d'elaborats escuts fonamentals.

Al mur hi haurà un rellotge esdentat
i dirà el sol hores de garbes i aigua.
Com corriola, com rodar, com dies
de soledat i oració estrafeta.

(Corcons perduts que no hi haurà qui trobe.
Resta un polsim d'activitat oculta,
resta un no-res de foradada fusta.)

València. Canten els pobles (III)

“Agullent”

Una dolcesa miniada, greu.
Una altivesa de muntanyes. Una
pau principal, extensíssim imperi
laboriós, treballador, diari.
Cantava l'aire a les floretes mínimes.
Per tu la brisa, les collites d'aigua.

“Benissoda”

La gentilesa pel treball diürn,
ingrat de sempre, i repassar dies,
hores, treballs, acabaments efímers,
tornen matins d'industriós designi,
empenten portes, lloses de l'aurora,
com bergantins, com aloses, com sàries,
com aspre espart, com corda i corda encara
fins arribar al límit just del dia.

“Ontinyent”

Ullal, anell de claredat perfecta,
matins que aprenen passes de l'alosa,

arbres amb grans de les fulles petites,
síl·labes d'aigua, remoroses noces,
com per indrets, com per amples fondàries,
floreixen fonts en braons poderosos.
Activitats d'afanyosos telers,
camí profund, de casta netedat,
els murs de calç com davantals, com teles,
els matrimonis de l'agricultura,
el patrimoni potent de la indústria,
les matinades de puntetes cautes,
les nits rodones de l'extensa lluna.

Et mire, et veig, gose temptar-te a penes
els murs d'estancs, lligams impenetrables,
dia florit, llaurades pedres, lluna.
T'endevinava el capitell secret,
t'endevinava el matrimoni d'aigua,

tot salpassant, amb sedassos, el dia
que et ve amb les mans reblertes de floretes,
perdudes flors per la muntanya amunt,
pel precipici remorós, arrels,
per vastitud i claredat, principi,
anell, ullal de claredat perfecta,
matiners àlbers de l'oberta vida!
Un llaç de llum per a la novençana.
Cabells d'estels endevinen la joia.

Els caçadors salvatges

“L'oració a la Vall”

Nit de bronze, espai superior, cel de contricció,
salut dels pobres, venjança dels vençuts, oblació,
instant de seda, vellut temporal, país interior,
contrada perfecta, capot hivernal, neu sobre les pestanyes,
celest és l'horitzó, el sol s'hi pon al mig.
Els colors temperats, l'aura matinera,
el riu de la son, l'hora benèvola, el record segellat,
que calma la brisa, que canta la roca, que besa el turó,
que dorm a la fosca, que beu la serena,
que trenca els lligams, que obre les venes,
que exsuda el licor, que pispa a camp lliure
taronges i préssecs, que espanta el destí,
que riu amb les llàgrimes, que torca suors,
que roba la vida, que tiba la corda,
que crema rostolls, que birba els camps erms,
que aplega l'escuma, perquè és home i l'estima,
perquè és déu la infanta, perquè és pedra
i s'hi entesta, a fi que s'eixample, a fi que s'estire,
a fi que s'unisca al torrent del seu cor,
per tal de trobar-ho, per tal de desfer-ho,
per tal d'unificar-ho, per tal d'oblidar-se,
per tal d'humiliar-se, per tal d'exalçar-se,
tu véns i l'estens, tu véns i la mires,
tu pots i la cuides, tu saps i la toques,
tu ho dius i ella es deixa. Només per donar-vos diamants pel seu just preu,
el silenci em conta els secrets de cada cosa,
car res no té preu en aquesta vida sinó l'instant
en què ens fem accessibles. Ser accessible vol dir
ser generós. No sé si m'entendreu, potser no
m'entendreu. A voltes torne a casa com un heroi

que no ha perdut ni ha guanyat res sinó el repòs
i també algun punt de nostàlgia. A l'hivern
les meues muntanyes s'esclarissen,
i jo les vull així, així és el seu cicle,
i així és la meua vida. Si algun dia em perdia no caldrà que em busqueu,
que m'estaré tot sol somiant amb mi sol l'esclat
de sentir-me abandonat i lliure. Les meues mans han fet
un univers exacte on cada alenada és com cal
i potser no cal més. O potser un record em durà
l'enyorança. Llavors us buscaré i ens tornarem
a mirar les ninetes dels ulls
com fan els titellaires en acabar la funció
i beurem el timonet criat en serralades,
endolcit amb la mel de les abelles sàvies,
borratxes de romer, en ser que el sol s'enfila
per les roques rosades del meu Benicadell.
Quan ve la poca nit i el sol raspa les pedres
del meu altiu penyal, és l'hora d'allunyar-se
per fer una pregària als colors que condensa
aquest sol poderós. Ací l'home es fa lliure
sobre les fines serres que dibuixen el cercle
de la vall al ponent. Esdevé bell i únic,
com el vel de l'aurora, de solitud segura,
com els garroferars, com la intensitat dels verds
incendiats d'estiu, l'olivera, la vinya,
l'ametler groguinós, l'albercoquer, la pruna.
Així estic reconciliat amb les roques, amb els pins,
amb l'eixutesa, quan no és any plovedor, amb l'espàrec,
el mussol que recita nostàlgia, el romer, el timó,
la pebrella, els esclata-sangs de novembre, quan la tardor
fon els morts, el raïm roig d'estiu, el daurat moscatell,
la incerta neu d'hivern, les fonts perdudes pel terme

que fa tants anys que no ragen.

Aquesta vall m'encercla, com un cau protector
al conill, a la llebre, a la rabosa escassa.

És un lloc virginal dedicat a la lluna.

I quan no plou i el sol bada les penyes
i els barrancs es dissolen,
el baladre s'encabota a perdurar-hi
amb el morat verinós.